

*Романюха М. В.,**кандидат філологічних наук, доцент,**доцент кафедри перекладу**Дніпровського державного технічного університету*

НОРМУВАННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: МІЖНАРОДНИЙ АСПЕКТ

Анотація. Перекладач – це досить молода професія, але така, що бурхливо розвивається в умовах глобалізаційних зрушень як з точки зору змістовного наповнення, так і з позицій технічних аспектів обслуговування. Стаття присвячена вивченню міжнародного досвіду регламентації перекладацької діяльності, а також аналізу практичної діяльності міжнародних організацій (Європейської Комісії та Організації Об'єднаних Націй), яка розгортається перед нашими очима. Директорат з усного перекладу Єврокомісії обслуговує близько 11 000 зустрічей міжнародного рівня щорічно, тоді як служба усного перекладу ООН забезпечує приблизно 2 700 засідань. Ці факти свідчать про їхній колосальний досвід організації синхронного перекладу, забезпечення обладнання та комунікації між учасниками перекладацького процесу. В роботі зроблено короткий огляд актуальних міжнародних стандартів ISO, які стосуються письмового, усного перекладу, обладнання для усного перекладу, перекладознавчої термінології, а також обговорено декілька стандартів, що стосуються діяльності усних перекладачів у залах засідань. Аналіз практичного досвіду, набутого міжнародними організаціями під час пандемії коронавірусу, дав змогу простежити взаємозв'язок між перекладом на практиці та стандартизацією цієї діяльності на міжнародному рівні. Перекладацька діяльність сьогодні – це послуга на ринку, яка має бути якісною, а перекладацьке замовлення – це бізнес-проект, який має розгортатися за прописаними алгоритмами, де кожен учасник відіграє специфічну роль і звітує. Переклад – це кропітка високотехнологічна робота, яка вимагає цифрової грамотності та постійного самовдосконалення, а також робота у команді, яка вимагає м'яких навичок комунікації. Дослідження міжнародних стандартів перекладу – це потужне підґрунтя для самовдосконалення майбутніх фахівців, розвитку почуття самоповаги, для освітніх менеджерів – це стимул до уточнення педагогічних методик викладання перекладу.

Ключові слова: письмовий переклад, усний переклад, Європейська Комісія, Організація Об'єднаних Націй, стандарти ISO, якість перекладацьких послуг.

Постановка проблеми. Перекладач – це досить молода професія, але така, що бурхливо розвивається в умовах глобалізаційних зрушень як з точки зору змістовного наповнення, так і з позицій технічних аспектів обслуговування. Цікавість до міжнародного досвіду організації та регламентації перекладацької діяльності є виправданою, зокрема з позицій логіки організації вищої освіти для підготовки фахівців відповідної спеціалізації практичний професійний досвід має бути врахований під час планування навчальної траєкторії майбутнього робітника [1; 2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти регламентації діяльності перекладача також виступали предме-

том досліджень, зокрема правові аспекти діяльності перекладача [3], стратегія побудови навчання перекладу в науково-технічній сфері [4], порівняльний аспект підготовки перекладачів у різних країнах [5]. Однак динаміка технологічних зрушень та зусиль міжнародної спільноти у галузі перекладу сприяє подальшим розвідкам та систематизації підготовлених сьогодні міжнародних документів у цій галузі.

Метою статті є вивчення міжнародного досвіду регламентації перекладацької діяльності, а саме короткий огляд стандартів ISO, що стосуються усного та письмового перекладу, а також аналіз практичної діяльності міжнародних організацій (Європейської Комісії та Організації Об'єднаних Націй), яка розгортається перед нашими очима.

Вклад основного матеріалу. Так, Генеральний директорат з усного перекладу Єврокомісії забезпечує перекладачів для приблизно 11 000 зустрічей щорічно (50–60 зустрічей щоденно у Брюсселі та інших містах), що робить організацію найбільшою службою усного перекладу у світі. На зустрічах можуть потребувати різних перекладацьких послуг: від послідовного перекладу між двома мовами (один перекладач) до синхронного перекладу з і на 24 або більше мов (72 перекладачі) [6]. З таким навантаженням в організації накопичено колосальний досвід обслуговування міжнародних зустрічей, тому служба виконує консультативну місію щодо структурних підрозділів ЄС, облаштовує зали для багатосторонніх зустрічей, консультує стосовно обладнання для синхронного перекладу, ширить досвід серед країн, які не є членами ЄС [7].

Залучимо до аналізу також діяльність ООН. Як відомо, ООН – це міжнародна організація, заснована у 1945 році, покликана забезпечувати мир та безпеку у міжнародному просторі, покращувати добросусідські відносини між націями, сприяти соціальному прогресу, покращенню рівня життя та захисту прав людини. На конференціях ООН обговорюють стійкий розвиток, захист навколишнього середовища та біженців, полегшення наслідків катастроф, протидію тероризму а також роззброєння та протидію його поширенню. До структури ООН входять, зокрема, такі відомі організації, як UNICEF, UNESCO, WHO [8].

В ООН письмовий переклад, редагування та видавничу роботу виконують усіма шістьма офіційними мовами, а саме англійською, арабською, іспанською, китайською, російською та французькою. Письмовий переклад в ООН – це кропітка та відповідальна робота з таких причин: високі стандарти якості щодо точності, зрозумілості та правильної термінології; жорсткі строки; широкий круг технічних, політичних, наукових, соціальних, економічних і правових питань; високотехнологічні завдання, що потребують цифрової грамотності (робота

в електронному просторі із залученням внутрішньої системи автоматизованого перекладу eLUNA, інструменти для підготовки бітекстів, термінологічна база даних ООН UNTERM) [9]; відтворення подекуди незрозумілих та завуальованих повідомлень у дипломатичному спілкуванні, що потребує досконалих мовних та аналітичних навичок; робота в колективі, що потребує певних психологічних навичок; робота в організації такого рівня, що вимагає допитливості та готовності опанувати нову тематику [10].

Діяльність постачальників послуг письмового перекладу регламентує стандарт ISO 17100:2015 (en) “Translation services – Requirements for translation services”, який прийшов на зміну стандарту EN 15038:2006. Особливо наголошується на тому, що стандарт створено саме стосовно письмового перекладу, він не стосується постобробки машинного перекладу. У документі рекомендовано етапи обслуговування перекладацького завдання, описано людські та технологічні ресурси, юридичні моменти (зокрема, нерозголошення інформації про клієнта, важливість підписання контракту), також детально розмежовано функції учасників перекладацького проекту (*translator, reviewer, reviser, proofreader, post-editor*), ретельно розтлумачено сутність перекладацьких технологій, таких як *computer-aided translation tool, CAT tool, translation memory (TM), machine translation (MT)*. У стандарті поглиблено фундаментальне розуміння перекладу як послуги на ринку, такої, як і усі інші, тому учасники цього сегменту ринку отримали свої термінологічні позначення: *client, customer, end user, language service provider (LSP), translation service provider (TSP), translation workflow, translation service project management* [11].

Міжнародний сертифікат ISO 17100-2015 є цінним здобутком для перекладацького підприємства, адже він підтверджує високу якість виконання письмового перекладу, а також те, що чітко встановлені алгоритми роботи над кожним етапом завдання дотримано. Дійсно, якщо за роботу відповідає декілька осіб (переклад, вичитка у різних режимах), ризик помилок значно знижується.

Міжнародні стандарти такого характеру мають фундаментальне значення для перекладацької діяльності на ринку професійних послуг. Як логічно підкреслювалося стосовно попереднього стандарту з письмового перекладу (EN 15038:2006 standard, “Translation services – Service requirements”), стандартизація перекладацької діяльності має віддзеркалюватися у стратегії підготовки спеціалістів [4, с. 71; 2, с. 66], зокрема, шляхом симуляції професійних практик перекладацької агенції [1, с. 72–73]. Принагідно зазначимо, що деяким українським перекладацьким бюро є чим пишатися у цьому напрямі, зокрема компанії “inText” [12], “KLS Agency” [13], «Юнона» [14], «Адмірал» [15] підтвердили якість послуг письмового перекладу сертифікатом ISO 17100-2015.

Вочевидь, менеджерам вищої освіти варто впроваджувати здобутки міжнародної перекладацької спільноти більш динамічно. З іншого боку, ці знання потроху пропонують, так би мовити, «з перших рук» у рамках неформального навчання. Наприклад, літня школа від української компанії “Translate!” **запрошує** зануритися у тренувальний перекладацький проект, а саме навчитися розподіляти завдання для командної роботи; спробувати себе у ролі перекладача/редактора/коректора/менеджера; перекладати в спеціалізованому ПЗ; користуватися термобазою та перекладацькою пам’яттю [16].

Ще один з досить «свіжих» документів – стандарт ISO 20539:2019 “Translation, interpreting and related technology – Vocabulary” – покликаний систематизувати перекладознавчі терміни у майбутньому. У документі розглянуто невелику кількість спільних термінів для усного та письмового перекладу, далі розмежовано терміни, що стосуються письмового або усного перекладу, та наведено такі, що охоплюють актуальні технології. Багато уваги приділено термінам на позначення технологій, що обслуговують перекладацький процес. Однак викликає певні роздуми той факт, що такі сфери комунікації, як юриспруденція та охорона здоров’я (“legal translator”, “healthcare interpreting”), вшановані перекладацькими терміносполуками, тоді як літературний або технічний переклад у стандарті відсутні як такі [17].

Стосовно стандартизації усного перекладу також варто зробити короткий огляд декількох документів та ресурсів. Досить інформативний нарис історії досліджень усного перекладу у залах засідань надано в енциклопедії Мони Бейкер [18, с. 41–43]. Синхроністів у залах засідань має свою специфіку роботи у різних режимах (послідовному та синхронному), а також високий рівень віддачі. Ймовірно, саме через таку завантаженість більшість перекладачів спеціалізується лише на двох-трьох робочих мовах.

Рекомендації щодо організації усної перекладацької діяльності зосереджено у таких основних стандартах: ISO 18841:2018 (en) “Interpreting services – General requirements and recommendations” та ISO/DIS 23155 (en) “Interpreting services – Conference interpreting – Requirements and recommendations”, останній з яких перебуває у стані розроблення.

У першому з наведених стандартів надано загальні рекомендації щодо надання послуг усного перекладу, зіставлено терміни, які стосуються письмового та усного перекладу, розглянуто затребувані навички, правила поведінки перекладача, алгоритм опрацювання перекладацьких завдань тощо. Звертає на себе увагу загальна ідеологія стосовно перекладознавчої термінології, адже переклад розуміється як послуга, яку може надавати постачальник послуг усного перекладу – “interpreting service provider” (ISP). Для позначення синхронного перекладу використовується терміносполучення *simultaneous interpreting*, а не, скажімо, *synchronous interpreting*. Реалії сучасної віддаленої комунікації у реальному часі знайшли відображення у терміносполуках *distance/remote interpreting* [19].

Колосальний досвід, накопичений міжнародними організаціями у сфері міжнародних зустрічей, стимулював початок розроблення нового стандарту, присвяченого усному перекладу у залі засідань, а саме 23155 (en) “Interpreting services – Conference interpreting – Requirements and recommendations”. Він адресований усім перекладачам, консультантам-перекладачам, постачальникам мовних послуг, міжнародним організаціям, урядам та їх відділам, організаторам конференцій, конференц-центрам, постачальникам обладнання для усного перекладу, освітнім та дослідницьким центрам.

Не зупиняючись на загальних місцях стосовно усного перекладу, масмо звернути увагу на нові важливі складові частини цього документа, такі як командні зусилля групи усних перекладачів, організація їхнього робочого часу, компетенції та кваліфікація. Досить очікувано, що задля підтримки загальної ринкової ідеології введено нове терміносполучення «постачальник послуг усного перекладу у залі засідань» (*conference*

interpreting service provider (CISP)). У цьому документі містяться рекомендації щодо організації конференції як такої, його буде корисно почитати усім потенційним замовникам. Тут наведено алгоритм дій, а саме рекомендації до завдань перед конференцією, під час конференції та після конференції. Багато уваги приділяється технічному забезпеченню обладнання та режимам перекладу, які з цього випливають (наприклад, двохфазний, або естафетний переклад (*relay interpreting*)) [20].

Звернемося до напрацювань ЄС стосовно усного перекладу. У Директораті з усного перекладу ЄС приділяють належну увагу технічному обладнанню для синхронного перекладу, а саме кабінкам синхроністів, системам конференц-зв'язку. Тут послуговуються такими стандартами: ISO 2603:2016 “Simultaneous interpreting – Permanent booths – Requirements”; ISO 4043:2016 “Simultaneous interpreting – Mobile booths – Requirements”; ISO 20108:2017 “Simultaneous interpreting – Quality and transmission of sound and image input – Requirements”; ISO 20109:2016 “Simultaneous interpreting – Equipment – Requirements”; ISO 22259:2019 “Conference systems – Equipment – Requirements” [21].

У вступі до стандартів стосовно постійних та мобільних кабінок синхроністів підкреслено таке: «Оскільки усний переклад – це діяльність, що вимагає високої концентрації уваги, слід уникати стресових факторів, і робоче середовище має відповідати найвищим ергономічним стандартам та забезпечувати середовище, яке дає змогу перекладачам виконувати свою роботу належним чином» [22], тому стандарти щодо кабінок містять рекомендації стосовно усіх можливих відволікаючих моментів.

1) Звукоізоляція як від шуму, що передається від середовища кабіни до кабіни, так і навпаки, а також від шуму, що переходить від однієї кабіни до іншої

2) Хороший візуальний зв'язок між перекладачами та учасниками заходу.

3) Адекватні умови праці для перекладачів, кабіни яких є їхнім робочим місцем, такі, що дають їм змогу підтримувати напружені зусилля, спрямовані на концентрацію уваги, необхідні протягом робочої доби [22].

4) У стандарті щодо пересувних кабінок додано ще один аспект: кабінка має бути легкою, але міцною, зручною в користуванні та збірці, а також має бути спроектована так, щоб її легко було розбирати та обслуговувати [23].

У Єврокомісії послуговуються документом на основі цих двох стандартів з такими узагальненими вимогами до кабінок: рекомендований розмір (глибина, висота, ширина); колір, яким облаштовані двері; безшумна вентиляція; дистанція між кабінками та учасниками; поверхні з амортизуючого матеріалу; зручні стільці, які підлаштовуються за висотою; датчик вуглекислого газу, папір, вода. Зазначено, зокрема, особливості розташування кабінки у залі засідань: ніщо не має захащувати поле зору. Також звертають увагу на те, що під час показу фільмів або відео перекладачі заздалегідь мають отримати скрипт [24].

Звернемося до практичного досвіду організації зустрічей в ООН. Тут синхронні перекладачі обслуговують 7–8 тригодинних зустрічей на тиждень, робота організована в групах по двоє або троє по 20–30 хвилин. Також перекладачі обслуговують засідання під час відряджень. До усних перекладачів ООН висуваються, зокрема, такі вимоги: досконало володіти мовою ООН, а саме особливою термінологією; працювати у висо-

кому темпі, дотримуючись стильових вимог, а також розуміючи будь-який акцент; мати велику обізнаність у культурних реаліях [25]. Зазначимо, що представникам делегацій наполегливо рекомендують надавати тексти доповідей перекладачам заздалегідь для підвищення ефективності послуг [26]. Служба усного перекладу ООН обслуговує близько 2 700 засідань організації щорічно у режимі синхронного, послідовного перекладу та пошенки. Однак ООН робить ставку головним чином на синхронний переклад, оскільки тут робота передбачає великі багатомовні зустрічі. Зустрічі в ООН можуть проводитися на всіх шістьох офіційних мовах, отже, Служба перекладу забезпечує шість кабінок для синхроністів [27].

Отже, окрім міжнародних стандартів, спостереження за практичними аспектами організації роботи перекладачів в ООН є цінною інформацією. Вочевидь, практичний досвід Служби перекладів в ООН та у Директораті з усного перекладу Єврокомісії накопичується та закріплюється у співпраці з представниками інших професійних перекладацьких об'єднань у вигляді міжнародних стандартів.

Так, яскравим прикладом слугувала реакція цих двох організацій на світову пандемію коронавірусу COVID-19. У будівлі Секретаріату ООН було скасовано усі офіційні зустрічі, перекладачі були вимушені працювати з дому в дистанційному режимі та долати з безпрецедентною швидкістю такі труднощі:

– природні шуми домашнього простору (сусіди, дзвінки тощо);

– необхідність забезпечити апаратне, програмне та звукове обладнання (мікрофон, навушники) належної якості; постійне підключення до Інтернету належної швидкості як у перекладачів, так і в доповідачів;

– складність миттєвої координації у команді перекладачів, адже зазвичай вони працюють у команді з трьох людей, користуються жестами, передають один одному мікрофон, пишуть підказки тощо; за дистанційної роботи необхідно було стрімко напрацювати досвід та підібрати цифрові інструменти для заміни живого спілкування;

– складність миттєвої координації в команді звукооператорів, інженерів, співробітників бюро, а іноді із самими делегатами; у дистанційному режимі перекладач змушений слідкувати за подіями на кількох моніторах; ця багатозадачність є стресом для органів слуху та зору і може викликати проблеми зі здоров'ям;

– необхідність стрімко покращувати навички користування платформ віддаленого перекладу; ці платформи тестували у Європейській Комісії та Раді Європи з 2019 року у режимі двох мов, але у ситуації пандемії довелося застосовувати їх одразу для багатомовних міжнародних зустрічей, долаючи численні виклики, так би мовити, «на ходу» [28; 29].

Дійсно, у 2019 році Директорат з Усного перекладу Єврокомісії відзвітував про тестування декількох платформ дистанційного перекладу (“Simultaneous Interpretation Delivery Platforms” (SIDPs)) для обслуговування засідань з учасниками, які знаходяться у різних місцях. Такі платформи було також успішно протестовано щодо використання під час гібридних засідань, коли декілька учасників знаходяться у залі засідань, а інші – на відстані [30]. Ці тестування слугували поштовхом до початку розроблення стандарту ISO для таких платформ. Сьогодні цей документ виходить на фінішну пряму і вже незабаром набуде статусу міжнародного стандарту. Отже, у попередньому варі-

анті стандарту зафіксовано вимоги та рекомендації до використання платформ для надання синхронного перекладу в умовах, коли перекладачі знаходяться або не знаходяться у тій самій кімнаті, що й доповідачі та учасники. У документі прописано вимоги до якості звукового та відеообладнання, а також конфігурацію робочого місця перекладача, чи то у кабінці, чи то в іншій локації [31]. Сподіваємося, що цей стандарт якнайшвидше вступить у силу.

Висновки. Процеси стандартизації та нормування перекладацької діяльності – це сигнали підвищення міжнародного статусу професії, її термінологічного упорядкування. Укладання стандартів – це досить динамічний процес, його логічним результатом є врахування неоціненного практичного досвіду фахівців. Так, тестування платформ для дистанційного перекладу в Директораті з усного перекладу Єврокомісії слугувало поштовхом для розроблення нового стандарту ISO.

Стандарти ISO презентують переклад як будь-яку іншу послугу на ринку, яка має бути якісною за умов дотримання усіх алгоритмів роботи. Перекладацька діяльність сьогодні – це кропітка високотехнологічна робота, яка вимагає цифрової грамотності та постійного самовдосконалення. Практичний характер роботи у міжнародних організаціях вимагає від спеціаліста м'яких навичок комунікації у команді, про які рідко йдеться у підручниках з теорії перекладу.

Дослідження міжнародних стандартів перекладу – це потужне підґрунтя для самовдосконалення майбутніх фахівців, з одного боку, та для розвитку почуття самоповаги, з іншого боку. Не зайвим буде запропонувати ознайомитися з певним стандартом вашому замовнику, коли вам пропонують відпрацювати на зустрічі, наприклад, не надавши матеріалів заздалегідь, замаскувавши брак поваги сумнівними компліментами на кшталт «з Вашим досвідом немає причин хвилюватися» або спробами применшити смислову насиченість події «там не буде нічого складного». Такі практики, на жаль, існують, і молоді спеціалісти часто погоджуються, аби не втратити пропозицію. Далеко не всі розуміють, яка це відповідальна та напружена робота, особливо якщо йдеться про послідовний та синхронний переклад, де вирішальне значення має найнезначніша дрібничка, починаючи від матеріалу підлоги (у кабінці синхроніста) і завершуючи дистанцією між останнім рядом присутніх та місцем роботи перекладача.

Дослідження міжнародних стандартів слугує поштовхом до уточнення педагогічних методик викладання перекладу. Зокрема, вимушений перехід на дистанційне навчання у ВНЗ створює умови для симуляції дистанційного перекладу на практичних заняттях з усного перекладу.

Література:

1. Biel L. Training translators or translation service providers? EN 15038:2006 standard of translation services and its training implications. *The Journal of Specialised Translation*. 2011. January. P. 61–76.
2. Амеліна С.М., Тарасенко Р.О. Орієнтація професійної підготовки перекладачів на вимоги міжнародних стандартів щодо реалізації перекладацьких проектів. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2016. Вип. 51 (104). С. 60–66. URL: https://www.researchgate.net/publication/322790612_Orientacia_profesijnoi_pidgotovki_perekladaciv_na_vimogi_miznarodnih_standartiv_sodo_realizacii_perekladackih_proektiv.
3. Ольховська А.С. Правові аспекти діяльності перекладача як об'єкт фахового навчання. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2014. № 5 (39).
4. Сімкова І.В. Сучасний стан навчання майбутніх бакалаврів-філологів двостороннього перекладу в науково-технічній сфері. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2014. Вип. 42. С. 67–71.
5. Павленко О.О., Чой К.С., Бондар О.Є., Бе Д.Є., Горбаньова О.О. Стандарти підготовки перекладачів: загальний огляд (на прикладі України, Південної Кореї, США, Австрії). *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2018. № 60. Т. 2. URL: www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2018/60/part_2/31.pdf.
6. European Directorate General Interpretation. URL: <https://www.devex.com/organizations/european-commission-directorate-general-interpretation-dg-scic-77969>.
7. The Directorate-General for Interpretation: responsibilities. URL: https://ec.europa.eu/info/departments/interpretation_en#responsibilities.
8. What we do. URL: <https://careers.un.org/lbw/home.aspx?viewtype=WWD&lang=en-US>.
9. The United Nations Terminology Database. URL: <https://untermportal.un.org>.
10. Translation. URL: <https://www.un.org/dgacm/ru/content/translation>.
11. ISO 17100:2015 (en) Translation services – Requirements for translation services. URL: <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:17100:ed-1:v1:en>.
12. Translation quality assessment. URL: <https://intext.eu/services/language-services/translation-quality-assessment>.
13. KLS Agency. URL: <https://kls-agency.com.ua>.
14. Unona: About. URL: <https://unona.com.ua/about/kiev>.
15. Адмірал: About. URL: <https://admiral.com.ua/uk/about>.
16. Перекладацький проєкт для викладачів. URL: <https://www.facebook.com/translatorschool/posts/713705369574629>.
17. ISO 20539:2019 (en) Translation, interpreting and related technology – Vocabulary. URL: <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:20539:ed-1:v1:en>.
18. Baker M., Saldanha G. *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*. 2011 by Routledge, 704 p.
19. ISO 18841:2018 (en) Interpreting services – General requirements and recommendations. URL: <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:18841:ed-1:v1:en>.
20. ISO/DIS 23155 (en) Interpreting services – Conference interpreting – Requirements and recommendations. URL: <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:23155:dis:ed-1:v1:en:sec:3.3.20>.
21. Standards. Interpreting facilities. URL: https://ec.europa.eu/info/departments/interpretation/standards-interpreting-facilities_en.
22. ISO 2603:2016 (en) Simultaneous interpreting – Permanent booths – Requirements. URL: <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:2603:ed-4:v1:en>.
23. ISO 4043:2016 (en) Simultaneous interpreting – Mobile booths – Requirements. URL: <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:4043:ed-3:v1:en>.
24. Technical specifications for conference rooms with simultaneous interpreting. URL: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/technical-specifications-for-conference-rooms-with-simultaneous-interpreting_2020_en.pdf.
25. Устный перевод. URL: <https://www.un.org/dgacm/ru/content/interpretation>.
26. Practical tips for Speakers and Delegates. URL: [www.unog.ch/unog/website/conferences.nsf/\(httpPages\)/37269ed32c6ab889c1257ed900528868?OpenDocument&ExpandSection=3%2C1#_Section3](http://www.unog.ch/unog/website/conferences.nsf/(httpPages)/37269ed32c6ab889c1257ed900528868?OpenDocument&ExpandSection=3%2C1#_Section3).
27. Translation. URL: [https://www.unog.ch/_80256ee60057cb67.nsf/\(httpPages\)/7d4259374accb4ac1257ed900425a64?OpenDocument&ExpandSection=3%2C2%2C1#_Section3](https://www.unog.ch/_80256ee60057cb67.nsf/(httpPages)/7d4259374accb4ac1257ed900425a64?OpenDocument&ExpandSection=3%2C2%2C1#_Section3).

28. Устный перевод в ООН во времена пандемии. URL: <https://www.un.org/ru/coronavirus/portraits-un-interpreters-adapt-new-work-modes-during-covid-19>.
29. Chaoui P. Remote interpretation. 31 Aug 2020. URL: <https://untoday.org/remote-interpretation>.
30. 2019 Annual Activity Report. URL: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/scic_aar_2019_en.pdf.
31. ISO/PAS 24019:2020 (en) Simultaneous interpreting delivery platforms. Requirements and recommendations. URL: <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:77590:en>.

Romaniukha M. Norms in translation: international aspect

Summary. Translation in the context of globalization is undergoing changes both in terms of content and from the standpoint of technical aspects of service. The article discusses international experience in the regulation of translation activities as well as analyses practical advances of international organizations, namely European Commission and the United Nations, which we are currently observing. The EC's Directorate-General for Interpretation services about 11 000 international meetings annually while the Interpretation service at UNOG provides for approximately 2 700 meetings. These data testify

to the enormous experience in providing the translation process and the communication between participants. The paper provides an overview of current ISO standards relating to translation, interpretation and equipment, as well as those relating to translation terminology. The authors discuss several standards relating to the conference interpreting as well. The analysis of practices in international organizations during the coronavirus pandemic allowed the authors to trace the relationship between practical translation and standardization of this activity at the international level. Today, translation or interpretation is a service on the market that should be of high quality and translation task is a business project which should be serviced according to prescribed algorithms, with participants performing specific roles and reporting. Translation is a complex high-tech activity that requires digital literacy and continuous self-improvement, it is teamwork as well that requires a set of soft skills. The study of international translation standards is a powerful source of self-improvement and self-esteem for future workers, while for educational managers it is an incentive to elaborate techniques of teaching translation.

Key words: translation, interpretation, European Commission, United Nations Organization, ISO standards, quality of translation service.